

Naročnina listu: Celo leto 80 d.
40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon Interurban št. 115.

8. stev

Maribor, dne 7. januarja 1926

Letnik XVII

Aretacija Stjepana Radića.

V ponedeljek zjutraj so v Zagrebu aretirali vodi-
telja hrvatskih seljakov in predsednika HRSS Stjepana
Radića. O aretaciji imajo razni PP. listi, zlasti pa ljub-
ljanski silno neumna poročila. Kakor je na primer
»Jutro« poprej pisalo, da se Radič vozi preko meje z
avtomobilom sključen in zgnečen pod sedežem šoferja,
tako pravi sedaj »Narod«, da se je Radič skrival pod
neko posteljo v Prpičevi hiši in da so ga izpod nje po-
egnili. Tako fantaziranje je po svojem namenu lopovski,
a pri tem skrajno neumno. Zagrebški »Obzor«, ki Ra-
diču gotovo ni naklonjen, piše včeraj, da se je Radič
sam predal. To je gotovo dovolj verjetno, ko je imel
vendar toliko že dokazanih možnosti, da se skrije ali pa
da zbeži. — Po poročilo »Obzora« je v nedeljo zvečer na
policiji neki gospod predal pismo prijavo, da bo Ra-
dič drugo jutro na tem in tem mestu in da policija lahko
pride po njega. Prijavo je po mnenju »Obzorovega« po-
ročevalca napisal Radič sam. Policija je hotela takoj
po sprejemu te prijave vdreti v Radičevo stanovanje,
pa se je premislila. Istotako drugo jutro na vse zgodaj,
ker je stalo v poročilu, da lahko pride ponj med 9. in
10. uro dopoldne, ali pa ga sploh ne dobijo. Trdi se, da
se je Radič v nedeljo proti večeru pripeljal z avtomobi-
lom v Zagreb. Ves čas je namreč bival v mestu in na
deželi ter je bil vedno v stikih s svojimi zaupniki. Po-
licijo je mirno čakal v stanovanju ter je pil čaj s so-
progo, hčerjo-ženo poslanca inž. g. Košutiča in z ne-
čakom poslancem Pavle Radičem. Ko je popil čaj, je
rekel poveljniku redarstvene straže Pavloviću: »Sad mo-
žemo da idemo!« — z avtom se je odpeljal na policijo,
soproga ga je pa spremljala. Ko se je izkrcal na poli-
ciji, so policaji močno zastražili vhode v policijsko po-
slopje. Ljudi na ulici so pa razgnali, meneč, da so med
vožnjo Radiča spoznali in da bodo demonstrirali.

Vest o Radičevi aretaciji so beograjski listi z mno-
goštevilnimi letaki razširili po mestu. Velike mase so
šitale te lepake in utisi so se takoj zapazili. Videlo se
je najprej, kako silno popularna osebnost je Radič, po-
tem pa, kako na slabem glasu je PP. vlada tudi v Beo-
gradu. Prej so Beograjčani mislili, da ima Radič po-
sebne tajne dogovore s Pašičem, da so vsi vladni ukrepi
proti njemu in njegovi stranki samo na videz, sedaj se
je pa to izkazalo kot prazno in sami radikalni pristaši
pravijo, da je Radičeva aretacija vladni samovoljni škodo,
ker pridobiva Radič tradicijonalne srbske simpatije
za vse, ki so radi svojega prepričanja preganjeni.

V vladnih krogih se seveda veselijo in ponašajo,
češ, glejte, kako gre vse mirno in kako malo je Hrvatom
za svojo stranko. To veselje je pri mnogih silno pri-
siljeno, ker bi prav radi imeli izgrede, Hrvati so se pa
v dolgih letih toliko naučili, da ne nasedejo izivačem.

Na velikem zborovanju v Beogradu je Ljuba Da-
vidovič zopet govoril o politiki sedanje vlade. Ob veli-
kem soglasanju zborovalcev je razlagal obznansko po-
litiko kot največjo škodo za narod in državo. Primerjal
je razmere v nekdanji mali Srbiji z razmerami v veliki
ujedinjeni in osvobojeni domovini. Do l. 1903 je bila
Srbija zemlja neomejenih mogočnosti, kaj takega pa le
ni bilo kot sedaj. Nekdaj so se sicer teptali in odpravljali
zakoni, a ko je na primer Pašić organiziral upor in po-
begnil, niso z izjemno naredbo razpusitli cele stranke,
ampak so samo posamezne voditelje stavili pred so-
dišča. Nekdanja mala Srbija je skupščino in poslance
skrbno varovala, danes se pa celo podpredsednika
skupščine dr. Mačeka zapira. Pašić hoče tudi neodvis-
nost sodišč uničiti, da bi krivci največje korupcije lahko
sodili pravim narodnim zastopnikom in svojim toži-
teljem. Zborovalci so ob tem govoru navdušeno na-
zdravljali Hrvatom in Slovenem in ko je dan po tem
govoru prišla vest o aretaciji Radića in o nadaljevanju
preganjanja, je gotovo, da bo poštena beseda Davi-
doviča še več zalega med Srbi.

Politične beležke.

Kaj pomeni obznana proti HRSS in kako jo misli
PP. uporabljati v svoje volilne svrhe. V okvirju obsto-
ječih zakonov je izvajanje obznane in drugih izjemnih
naredb proti Radičevi stranki brez vsake volilne kori-
sti za PP. režim. Liste državnoborskih volitev niso
strankarske, ampak osebne in če na listo postavljeni
kandidati zadostujejo vsem zakonskim predpisom, ka-
kor državljanstvo, neomadeževanost, dovoljna starost
id., se jih ne more ovreči, pa naj so pripadniki katere-
koli stranke ali ideje. Sodišča so po zakonu do male-
ga že potrdila vse kandidatne liste, ki so jih vložili pri-
staši HRSS. Potrjenih kandidatov torej sedaj brez kon-
fliktov s pravosodjem in obstoječimi zakoni ni mogoče
ovreči. Ovreči bi se dalo le one, ki bi bili v kratkem ro-
ku za vlaganje in spreminjanje kandidatnih list ob-
sojeni po zakonu o zaščiti države ali kako drugače. To
je seveda neizvedljivo in zato se da računati samo še s
protizakonito in protisodnijsko uporabo nasilnopolitič-

nih metod proti glasovanju za liste, ki so vložene od
pristašev HRSS. Sodnija namreč izroči potrjene liste
politični oblasti in ta jih razdeli z volilnimi škrinji-
cami vred na krajevne volilne odbore. Lahko se zgodi,
da bo sedaj vlada naročila pristašem vladnih strank
pri političnih oblastih, naj kandidatnih list HRSS in
za to potrebnih volilnih škrinjic ne razdelijo po voli-
ših. To je seveda najostrejši konflikt s pravosodjem
in z zakoni, pa od gotovih činiteljev PP. politike se
lahko tudi kaj takega pričakuje. Zato tako najsramotnej-
šo nasilno nakano se kažejo že gotove priprave na
Hrvatskem. Ker so po hrvatskih vaseh v pomanjkanju
drugih činiteljev prav čisto hrvatski učitelji predsedni-
ki volilnih odborov, se pripravlja sedaj velika premesti-
tev hrvatskega učiteljstva v Makedonijo. Mesto učiteljev
bi potem prišli v volilne odbore najrazličnejši, za re-
žim pridobljeni elementi, ki bi popolnoma soglašali z
najostudnejšo atako na zakon in na volilno svobodo.
Naivneži v vladnih krogih mislijo, da bodo volilne krog-
ljice deževale v njihove škrinjice, če hrvatske mase svo-
jih list in škrinjic ne najdejo na voliših. — Po raznih
izjavah in poročilih iz vladnih krogov se da sklepati,
da bo vlada tik pred pretekom roka za vlaganje list,
okrog 12. t. m. naročila politični oblasti, naj se od pri-
stašev HRSS vložene in sestavljene liste smatrajo za
izven zakona. Ker predsedniki volilnih odborov po za-
konu niso primorani izvršiti volitev, če za svoje voli-
šče ne dobijo vloženih kandidatnih list in zato potrebnih
škrinjic, bo kakor že rečeno, poskusil režim s svojimi
ljudmi zasesti volilne odbore. Če se to sploh da izvesti,
je seveda drugo in zelo veliko vprašanje. — Vso nasilje
pa PP. politiki ne bo v korist. Če bi vlada vodila boj
proti Radiču in njegovi stranki tako, kakor se na za-
padu Evrope vodijo boji med vlado in opozicijo, bi se
prej ali slej tudi Radičeva stranka razšla ali pa spreme-
nila, ko ga pa tako preganja, je pa vsaka nada na to
prazna. Radič je pridobil pristaše v času, ko so začeli
Pribečevci batine deliti po Hrvatskem in obdržal jih
bo, če se bo nadaljevala nasilna politika.

Preganjanja po zakonu o zaščiti države, aretacije, u-
stavitve listov. V Beogradu se pripravljajo pri vladni mizi
tudi na to, da bodo razširili in raztegnili zakon o zaščiti
države na zajedničarje. Vlada že spušča v svoja glasila
vesti, da bosta aretirana dr. Lorković in dr. Trumbić.
Samostojni demokratje in radikalni so se v Zagrebu že po-
svetovali, kako bi opravičili pred javnostjo aretacijo ugled-
nih zajedničarjev. — Najbolj preganjajo ter zapirajo Radi-
čevce po Dalmaciji. V okolici Šibenika so aretirali 600
seljakov in jih prignali v Šibenik. Ker so pa šibeniški za-
pori pretensni za toliko število, bodo zgradili posebne ba-
rake. Šibenik bo dobil drugi Thalerhof. V Delnicah sta bi-
la prijeta od policije dr. Ivan Krnić, minister na razpolo-
ženju, župnik Avgustin Bujan in še trije drugi Delničani.
Krniča so poslali v Pribečevičev pašaluk, v Gospič. V
Splitu so zaprli Kerubina Segviča, ki je urejeval »Hrvat-
sko Riječ« in je obtožen 150 tiskovnih pregreškov. Ustav-
ljeno je izhajanje lista »Graničar« v Novi Gradiški. V
Osijeku je policija zaplenila »Hrvatski list.« Dne 4. t. m.,
ob 10. uri predpoldne, so bili aretirani HRSS poslanci:
dr. Maček, dr. Juraj Krnjevič, Predavec, dr. Stjepan Ko-
šutič in inženjer Košutič predani sodišču v nadaljnje po-
stopanje in so jih že začeli zasliševati. Zagrebško državno
pravdnštvo proučuje razne spise in drugi material, kate-
rega je zaplenila policija v Seljačkem domu. — O svobod
no solnce Jugoslavijel

Aretacija vodstva madžarske stranke. Po poročilih, ki
jih imajo zagrebški listi iz Subotice, je obznana na delu
tudi proti madžarski stranki. To stranko so pri zadnjih vo-
litvah radikalni slepili in kupovali ter so tudi dosegli, da je
mnogo glasov padlo v radikalne volilne škrinjice. Sedaj za
zahvalo ali pa zato, ker se Madžari ne dajo več varati, pa
zapirajo njihovo vodstvo. Zaprli so vse člane odbora, v
uredništvu lista »Hirap« v Subotici so pa naredili hišno
preiskavo. Povod za vse to so dale prijave nekega Würta,
ki je bil odpuščen iz upravnštva »Hirapa.« Würt je trdil
in ovadil, da dobiva list denar od ogrske vlade. Te ovadbe
se niso potrdile in je gotovo, da izhajajo iz samega ma-
ščevanja.

Danes jim najboljši prijatelj. Ko je Davidovič, hoteč
državo rešiti korupcije in ustvariti resnični sporazum,
sestavil vlado, so mu tedaj najbolj zamerili radikalni to,
ker se je ob tej priliki zdržal z Radičem, zaveznikom
Cankova in makedonstvujuščih. — Niso minuli niti 4
mesece, odkar so se radikalni tako zgražali nad prija-
teljstvom z nedokazanim zaveznikom Cankova; sedaj
so sprejeli oni sami z odprtimi rokami ne samo Can-
kovega zaveznika, ampak njega samega v Beogradu.

»Edinost« nacionalnega bloka. Tako raztroben-
no edinost narodnega bloka v Sloveniji sijajno doku-
mentira razcepjenost, ki se je pokazala med temi kori-
tarji najprej v Mariboru, sedaj pa v Ljubljani. Ljub-
ljanski radikalni pod vodstvom dr. Ravniharja so začeli
zopet izdajati svoj »Radikalni Glasnik«, ki poroča, da
bodo radikalni v Ljubljani postavili posebno listo z no-
silcem dr. Ravniharjem in namestnikom narodnim so-
cijalcem Juvanom. Nacionalistom bo ostal njihov

kandidat Ivan Mohorič in namestnik Šaplja. Sedaj so se
tudi ljubljanski radikalni spametovali ter se ne bodo
dali voditi od Žerjavovcev za nos. Žerjavu sedaj prede
precej slabo za mandat, enako, kot njegovemu tovarišu
dr. Pivku.

Po svetu.

Albanska uganka. Albanija je že davno določena
in se tudi kaže kot glavno žarišče nemirov in sporov na
Balkanu. Starodavno sovraštvo med posameznimi al-
banskimi plemeni se od sosedov neti in izkorišča, tako,
da so homatije in preobrti v Albaniji čisto naravnost
po naročilu od posameznih ali pa kar od več sosednih
strani, ki nemire skupno zanetijo, a se potem s svoje
pomočjo in s svojim odobravanjem porazdelijo na eno
in na drugo stran. Par let je že popolnoma jasno, da
obstoji med vladinovi v Beogradu in Rimu razdelitev
interesnih sfer v Albaniji. Sedaj je zopet na vladi Ah-
med Zogu in v Beogradu kakor tudi v Rimu mu po re-
žimskih listih pojejo slavo, da se z njim zopet začne
zakonita doba v Albaniji. Poleg slave, ki jo novemu al-
banskemu režimu izkazuje vladajoči italijanski faši-
zem, uživa pa prejšnji albanski predsednik Fan Noli
prav udobno gostoljubje v Italiji. Tudi Ahmed Zogu
je po svojem padcu bival nekaj časa v Beogradu, potem
pa zopet v Rimu. Ko se je prejšnji vladni predsednik
Fan Noli vračal iz Zeneve od zasedanja Društva nara-
dov, so v Beogradu pisali, da si sploh ne upa domov,
ampak da bo ostal kar v Italiji z denarjem, ki si ga je
poprej pobral iz državne blagajne. Fan Noli pa se je
vrnil in ko je sedaj padel se je podal v Italijo. Sedaj se
trdi, da je takrat odnesel državni denar seboj. Če bodo
ostali v Italiji fašisti, pri nas pa PP. na vladi, lahko
pričakujemo nove nemire in preobrate v Albaniji, ob
katerih se bodo voditelji sovražnih albanskih plemen
zopet prošetali iz Beograda v Rim in narobe.

Fašizem proti opoziciji. Italijanski fašizem upo-
rablja zadnje svoje preiskušeno sredstvo, da se obdrži
na površju — izvajati je začel zopet v povečani meri
nasilje. Strahovitim obtožbam opozicije se je posrečilo
Mussolinija potisniti v kot, iz katerega ga trenutno lah-
ko reši edino oborožena sila. In Mussolini se je tudi
poslužuje. V parlamentu je v svojem odgovoru na ob-
tožbe opozicije obljubil, da bo razčistil položaj tekom
48 ur. Kako bo to razčiščenje, se je takoj pokazalo. —
Skoro vsi opozicijski listi so bili zaplenjeni, fašistovske
drhali so razbijale redakcije in tiskarne, v vseh mestih
je prišlo do krvavih demonstracij, pri katerih se je mo-
ralo vse ukloniti pred vsemogočnim fašizmom. Opozi-
cija se tega ni ustrašila in pričakuje še nadaljnih na-
silstev. Mussolini namerava baje proglasiti v celi drža-
vi obsedno stanje. Oslanja se pri tem na milico, ki je
danes močnejša in vplivnejša kot sama redna armada.
Železniška milica je že mobilizirana ter ima nalogo,
vzdrževati na progah red ter preprečiti vsako sabotažo.
Te stroge mere Mussolinija so izzvale v kabinetu po-
novno krizo. Odstopiti nameravata liberalna ministra
Casattini in Foretti. V borbi za vlast se poslužuje Mu-
ssolini starega sredstva — celokupno opozicijo je pro-
glasil za republikansko in tolmači vsako nasilje kot
upravičeno brambo monarhizma. Še malo časa, pa bo
označil opozicijo za protidržavni element po receptu
našega Pašiča in Pribečeviča.

Preganjanje komunistov v Rumuniji. Istočasno, kakor
pri nas, je stopila tudi rumunska obznana v akcijo. Izvr-
šene so po celi državi številne aretacije različnih komu-
nističnih agitatorjev. Med drugimi so zaprli tudi vodje ko-
munistične stranke Dobrodkanu, Pauher in Fabiani. Vsi
so predani sodišču ter bodo obtoženi, da so hoteli izzvati v
državi revolucijo. Mere vladne kliče so zelo nasilne in na-
merava baje izgnati iz države nad 50.000 tujcev, ki so ob-
dolženi, da so stali v zvezi z boljševiki. Seveda je ta ob-
tožba le namišljena, Rumunska vlada se hoče iznebiti ino-
zemske kontrole, da potem lahko nastopi po pravem bal-
kanskem receptu proti opoziciji ter jo uniči.

Nemška vladna kriza. Dolgotrajna vladna kriza v
Nemčiji še vedno ni rešena. Vse skupine v parlamentu
se nahajajo v nekem ravnotežju in vsak kandidat za
sestavo vlade je navezan na podporo socijalnih demo-
kratov, centruma ali pa Lj. stranke. Ker pa med temi 3
vlada precejšnjo nasprotje, ki je zlasti precej ostro med
Stresemannovo Ljudsko stranko in socialisti, je spo-
razum precej težek. Novo vlado bo menda zopet sestav-
vil dr. Marx in sicer s podporo vseh treh strank. Njegov
kabinet pa bo imel bolj neparlamentaren značaj, ker
bodo stopil v njega nekateri visoki uradniki. Zunanji
ministrstvo bo še naprej vodil Stresemann.

Zakladi v moskovskem samostanu. Kakor znano
je boljševiška vlada svojčas odredila konfiskacijo cer-
kvenega imetja ter zaplenila vse zaklade, katere so po-
sedovale razne cerkve in samostani. Sedaj poročajo li-
sti, da so prišli v samostanu v Kijevu na sled velikani-
skemu zakladu, katerega so menihi skрили pred sovjet-
sko grabežljivostjo. Našli so dragocenosti, katerih vred-

most cenijo na pet milijard zlatih rubljev. Zaklad bo seveda moskovska vlada konfiscirala ter bo dobro prišel na pomoč njenim financam.

Izsleditev največje vlomilske družbe na svetu. Mesto Genua je bilo zadnje mesece pozorišče najdržnejših vlovov, pri katerih so zločinci napravili vsakokrat milijonski plen. Najznamenitejši je bil pred par dnevi vlom v glavno blaginjo Banche Commerciale, od koder so roparji odnesli za 15 milijonov lir denarja in vrednostnih papirjev. V banko so vlomili skozi podzemeljski hodnik. Ta vlom, ki je eden največjih v Italiji in menda v Evropi sploh, je policija, ki je že dolgo časa neumorno zasledovala zločince, privedel na pravo sled. Začela je pridno nadzirati vse kleti in kanale, zlasti pa delavce, ki so hodili tja delati. Ta opazovanja so kmalu privedla do odkritja vlomilske družbe. V neko klet so dan za dnem hodili delavci in se vračali šele pozno zvečer ven. Policija je klet preiskala in našla na presenetljive uspehe. V kleti so našli večino nadržanega blaga in denarja, iz kleti pa so vodili na vse strani hodnike, katere so izkopali vlomilci po natančnem načrtu do bank in do raznih drugih podjetij. Vlomilci so tvorili neke vrste akcijsko družbo. Oskrbljeni so bili z najmodernejšim orodjem za kopanje hodnikov in so imeli celo maske za varstvo proti strupenim plinom, ki nastajajo v zemeljskih rovih.

Iz Slovenije.

LUDSTVO NAGNALO NADUČITELJA ROBNIKA.

Sv. Križ nad Mariborom, 6. jan.

Znani od Žerjava in velesrbov plačani Pivkov agitator in priganjač nadučitelj Robnik hodi z družbo liberalnih učiteljev razbijat shode SLS. S silo je preprečil volilne shode v Gor. Kungoti in Sv. Jurju. Zborovali smo na obeh krajih potem v drugih prostorih, mirno brez razgrajanja Robnika.

Na Kraljevo je bil napovedan volilni shod SLS pri Sv. Križu nad Mariborom v Verdonikovi gostilni. Robnik se je že cele 14 dni pripravljaj, da razbije shod in da onemogoči kandidatu Žebotu volilni govor. Priglasil je k Sv. Križu od Sv. Jurja celo bando prepečev. Zasedli so zopet del gostilniških prostorov z namenom, da onemogočijo shod. Cele šefane vina in žganja so že spili na to konto. A premeteni »klerikalci« so speljali Robnikove hlapce na krivo pot. Do malega vsi volilci cele fare so se zbrali v občinski dvorani, kjer so zborovali pod predsedstvom spoštovanega župana g. Tepeha. Med govorom poslanca Žebota prihrumijo pijani Robnikovi plačani hlapci z Robnikom na čelu pred zborovni prostor. Ko zborovalci zagledajo Robnika, zagrmijo sto grl krepkih križevskih fantov in mož mogočen glas: Ven z Robnikom! Ven z velesrbskim plačancem! Dol po bregu ž njimi! In v ozkem hodniku se je ubogemu Robniku slabo godilo... Krepke pesti naših križevskih fantov in mož so kmalu napravile red. Velesrbski hlapci pa so zbežali na vse strani. Nato se je volilno zborovanje vršilo med velikim navdušenjem in veseljem nemoteno dalje.

Bolj nesrečnega agitatorja si »junak« Pivko ni mogel izbrati, kakor je prosluli nadučitelj Robnik. Še taki, ki niso popolnoma naši, priznavajo, da se jim studijo Robnikovi volilni pohodi. Pri Sv. Križu je našel, kar je iskal. Glavni obračun pa sledi 8. februarja. Radovedni smo, kako bo o svoji križevski polomiji lagal po »Taboru« in »Jutru«.

Dr. Pivkov zagovor. Na naše očitke, ki so vsi do picice resnični, je carzansko-italijanski »junak« dr. Pivko nekaj javkajočega odgovoril v pondeljkovem »Taboru«. V celi jeremijadi ta italijanofilski borec ni povedal nič drugega, kakor da ne znamo prav ceniti činov, katere je izvršil g. dr. Pivko v prid Italije — a ne Jugoslavije! Naj se dr. Pivko nič ne razburja radi naših ocenitev njegovega efijalitstva, ampak naj stopi enkrat kot kmetski sin med priprosto kmetsko ljudstvo in tamkaj naj vpraša, kako in kaj sodi kmetski narod o njegovem delovanju za Italijo. Ljudje bodo rekli, kakor se je to že konstatiralo na javnem in velikem shodu: rabelj je lahko čisto pošten človek, a v človeško družbo ne spada. Konjederec je tudi po navadi dober človek, a ne sme stanovati kje v sredini vasi, ampak kje daleč ven iz sela tik ob gozdu, ker spada po svojem poklicu ne v družbo, ampak v — šumo. Bolj kot krvnika in konjederca se ogiblje in naravnost boji poštna družba — špijona in ravno to špijonsko službo za Italijo in v škodo slovenski zemlji je opravljaj dr. Žerjavov nosilec liste narodnega bloka dr. Ljudevit Pivko. G. Pivko je profesor in se naj kot logično misleči človek zamisli v pojem špijon in bo sam sprevidel, da špijon po opravljenem poslu, ko se mu je vrglo za njegovo, poštnega človeka nevrédno delo nekaj zlatnikov, ne spada med navadno nešpijonsko družbo, še manj pa v politično javnost. Ako si bo Pivko enkrat na jasnem, kaj je špijon in to še špijon v prid Italiji, potem se ne bo čudil, da se ga poštna in res slovenska javnost tako ogiblje in ga mrzi.

Divjaški uboj na Pohorju. Pohorci so bili od nekdanj znani kot zelo mirni in dobrodušni ljudje. Če so se fantje kedaj stekli po splošni stari in slabi fantovski navadi, ni bilo to nikdar posebno resno, najmanj pa okrutno-divjaško. Sedaj je pa pokvaril ta dober sloves strašen uboj pri Sv. Martinu na Pohorju. Fantje iz druge vasi so prišli prepevati za novo leto, par domačih, za Pohorje čisto neobičajnih divjih prepečev jih je pa pričakalo in dva pevca sta bila divjaško ubita s cepini.

Ogenj pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Dne 2. januarja ob treh zjutraj so zapazili ljudje ogenj v samostan

drvarnici. Na nepojasnen način je začelo goreti v kotu ob cesti. Le hitremu in požrtvovalnemu nastopu požarne brambe (načelnik Ernst Golob) se je zahvaliti, da se je omejil ogenj ter preprečilo, da se ni vnelo celo samostansko poslopje.

Kaj takega ne bi bili pričakovali! Iz Celja nam poročajo: Med tem, ko se vsa poštna slovenska javnost s studom in gnevom obrača od Judeža Žerjava, med tem, ko je že celo poštna demokrate sram Žerjavove družbe, med tem, ko vse beži pred njim, kakor pred gobovcem, se še pa celjska okrožna sodnija, oziroma njen vodja dr. Kotnik, trudi, kako bi temu izdajalskemu človeku podajal njegovo politično življenje. Od vseh strani prihajajo namreč poročila, da so dobile občine od celjske okrožne sodnije volilne reklamacije pristašev SLS vrnjene kot neveljavne. Če mislite, g. predsednik, da ste s tem Žerjavu kaj koristili, se pač motite! Kaj pa, če ste dosegli ravno nasprotno? Žerjavu niste koristili nič, sebi pa ste za vse čase pritisnili na čelo pečat Žerjavovega hlapca.

Redni občni zbor društva organistov in glasbenikov za Slovenijo s Prekmurjem se vrši v torek, dne 13. januarja 1925 ob 8. uri zjutraj v dvorani hotela »Beli vol« v Celju. Ker je ta občni zbor izredne važnosti glede pristopa k Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani, katera bode naša pereča vprašanja reševala, se naprošajo vsi člani društva k polnoštevilni udeležbi. Odbor.

Katero slovensko dekle še ne ve, da Orliška podzveza v Ljubljani izdaja že tretje leto krasen dekliški list »Vigred«? Naši ženski mladini prinaša »Vigred« mesec za mescem najzlahotnejše cvetje; dekletom hoče biti vzgojiteljica in učiteljica, zlasti pa posveča pozornost gospodinjski izobrazbi, kajti brez dobre gospodinje ni prave sreče v družini. Dekleta! Naročajte jo, berite jo z zanimanjem in premislekom in prepičale se boste, da je njena vsebina samo zdravo jedro. — »Vigred« se naroča pri Upravi »Vigredi«, Ljubljana, Ljudski dom in stane letno 25 D za posamezno naročnico, 15 izvodov skupaj pa stane samo 20 D.

Razstava slovenskega portreta. Narodna galerija hoče nadaljevati nazorno proučevanje naše umetnostne preteklosti, ki ga je pričela pred dvema letoma z veliko zgodovinsko razstavo slovenskega slikarstva. V programu ima niz historičnih razstav posameznih dob in panog umetnosti, ki naj omogočijo podrobnejši pogled v preteklost naše tvorbe. Kot prvo točko tega programa hoče Narodna galerija spomladi leta 1925 uresničiti veliko razstavo slovenskega portreta, ki naj obsega dobo od začetka 17. stoletja do danes. Da bo mogla izvršiti svoj namen z dobrim umetniškim uspehom, potrebuje vsestranske pomoči in sodelovanja z dejanjem in nasvetom. Zato se obrača na slovensko javnost s prošnjo, naj ji javi nahajališča za razstavo primernih portretov brez ozira na provijenco; lastnike tistih del pa prosi, naj ji javijo njih število in velikost ter naslov portretirance. Ko bodo na ta način zbrani podatki v materialu, bo Narodna galerija z ogledom na licu mesta izbrala za razstavo važna dela in prosi že danes lastnike, naj jih z ozirom na veliko kulturno vrednost njenega podjetja posodijo; obvezuje se, da jih brez poškodbe in pravočasno vrne lastnikom. Vsi podatki in priglasitve naj se naslovijo: Narodna galerija, Ljubljana, Šolski drevered.

Urad (odsek) za agrarne operacije v Ljubljani se je preselil iz dosedanjih prostorov na Poljanski cesti št. 28 (Marijanišče) v svoje nove uradne prostore na Turjaškem trgu št. 3, drugo nadstropje (poslopje Kmetijske družbe za Slovenijo).

Dnevne novice.

O aretaciji Radiča daje zagrebška policija silno romantična poročila poročevalcem listov. Pripoveduje se, kako je bil Radič skrit v neki ozki luknji in kako je prišel ven ves prašen in udušen od slabega zraka. Potem se na splošno govori o silno važni in obsežni korespondenci, ki naj bi bila tudi privlečena iz Radičevega skrivališča. Kako so imeli celi kupi spisov in Radič dovolj prostora v ozkem prostoru, to se seveda ne pove. Ob koncu poročila se pravi, da Radič na policiji ni hotel odgovarjati in da si je v ječo želel vina in tamburico, kar je tudi dobil. Policijski komunike je sestavljen na način, kakoršen doslej še ni bil v navadi pri uradnih objavah.

Sestradini slepci. V Zagreb je dospelo te dni 30 slepcev iz državnega zavoda za slepce in invalide v Popovači. Ta zavod že pol leta ni dobil od vlade nobenih kreditov in je živel samo od tega, kar so mu kreditirali trgovci. Ker trgovci in liferanti pri bridkih izkušnjah ob liferacijah na vladno ime, niso več dajali blaga, je zavladala med slepci in invalidi zavoda strašna lakota in beda. V skrajni sili so se slepci podali v Zagreb pred velikega župana, ki jim je oskrbel za prvo pomoč 20 tisoč dinarjev. Ob tej priliki se je tudi izkazalo, da je bila že pred meseci zavodu od vlade poslana pomoč 30 tisoč dinarjev, ki pa ni dospela do slepcev in invalidov.

Policija — sodišče. Še par dni naj preteče in pri nas ne bo znal nikdo več, ali še sploh velja kak zakon ali ne! Evo slučaj, ki se ni doigral kje v Makedoniji, ampak v prečanskem Varaždinu. Dne 3. t. m. bi naj bila vložena v Varaždinu HRSS kandidata lista. Policija je obkolila sodišče in preiskala vsakega, ki je šel noter ali ven. Ko je hotel varaždinski odvetnik dr. Uršič stopiti na sodišče in predati listo HRSS, se ga je tudi lotila policija in ga hotela natančno preiskati. Dr. Uršič se je kot odvetnik branil tacemu nečuvnemu nasilju posrečilo se mu je, da se je iztrgal iz rok policistov, smuknil na sodišče, tamkaj oddal listo in sodišče jo je mirno potrdilo. Policija prepoveduje ter zabranjuje — sodišče postopa po zakonu ter potrjuje — kaj takega je mogoče edino le pri nas pod PPZ.

Smrt beogradskega župana. Te dni je bila sklicana v Beogradu seja glavnega odbora radikalne stranke. Na sejo je prišel tudi beograjski župan in radikalni kandidat Mihajlovič. Ko je hotel nekaj govoriti, se je v začetku govora nenadoma zgrudil na tla ter ostal mrtev. Zadel ga je srčna kap. Zborovalci so se radi tega tragičnega dogodka takoj razšli.

Jubilej lista »Zagreber Tagblatt«. Letos obhaja ta list 40letnico svojega obstoja. V proslavo tega jubileja bode izšla slavnostna številka v obsegu 100 strani.

Jugosl. Markiza Pompadour. Po Beogradu veliko govorijo in še bolj komentirajo škandal, katerega si je privoščil Pašičev sinko Rade. Radetova prijateljica Ilkič in Mihajlovič sta namreč te dni enostavno udrila v privatno stanovanje bančnega ravnatelja Švabiča. Ta dva kavalirja sta navalila ob 3. uri popoldne na Švabiča ter ga ranila in to radi tega, ker ju je posvaril, da ne smeta v pozni noči tako kroliti kot kaka divjaka ter kaliti nočni mir. Ker sta se ponočnjaka dejansko lotila svaritelja, je drugi dan brat Švabičev na cesti premikastil enega od napadalcev in sicer Ilkiča. Iz cele zadeve se je razvil škandal, o katerem je govoril cel Beograd, samo policija ni hotela o aferi prav nič slišati. Slednjič so Beograjčani le pogruntali, zakaj se policija ne zanima za vlom in pretep. Radetova zgoraj omenjena prijateljica sta ono noč, ko sta ranila Švabiča, popivala pri Radetovi metresi Magdi Šrajber. Ta dama je rodod iz Novega Sada, kjer je razkričana radi raznih skandalov ter afer, katere so jej oblasti prav vse pregledale radi njenega intimnega prijateljstva s Pašičevim sinkom. Sedaj je prenesla ta famozna Magda svoj delokrog iz Novega Sada v Beograd, da bo bližje svojem ljubčku ter njegovemu očetu in bo prevzela ulogo jugoslovanske Markize Pompadour.

Novi čarugarij pod ključem. Sodišče Osijeka ima vedno opravka s kako večjo tolovajsko bando. Te dni so predali osiješkemu sodišču iz Našica dva tolovaja in sicer: Jozo Gulina in Jurja Čoviča. Oba sta rodod iz Dalmacije, a sta zakrivila po Slavoniji 15 razbojništev in tri umore. Za svoj posel sta imela še dva pomagača in sicer Tomaža Szabo in Ivana Gulina. Ta dva so aretirali v Karlovcu in ju bodo prepeljali v Osijek. Pravijo in pišejo, da ne ostaja ta tolovajska družba prav nič za Čarugo in tovariši.

Zgorel iz ljubezni do sina. Andraž Stipić iz okolice Subotice je imel sina, ki je služil pri vojaki in se je baš za praznike vrnil na dopust k očetu. Oče je pripravil sinu za nočni počitek svojo posteljo. Da bi sinko spaval čim boljše, je oče šel v hlev in se je tamkaj vlegel na koruznico ter pušil pipo. Zadremal je, zaspal, goreča pipa mu je padla iz ust v koruznico, ta se je vnela in z njo vred tudi speči oče. Ko so mu prišli drugi na pomoč, je bil že tako opečen, da je radi opeklina umrl.

Nevarni razbojnik pod ključem. Nošičkim orožnikom se je posrečilo izslediti in aretirati nevarno razbojniško tolpo, ki je že precej časa ropala po celi Slavoniji. Tolpo tvorijo štirje razbojnik in sicer Joco in Ivan Kulin, Jure Čović in Tomo Sabo. Aretirali so jih v vasi Karčavci ter odpremili v ječo v Osijek, kjer so zaprti pod isto streho, kot Čaruga, s katerim tudi lahko tekmujejo v razbojniških zločinih. Dosedaj so priznali 3 roparske umore in 15 ropov. Med drugimi so izvršili tudi roparski umor na cesti, med Doksino in Čepinom, katerega dolgo časa niso mogli razjasniti.

Ponarejeni dolarji v Novem Sadu. V Novem Sadu je vzbudil pozornost policije neki Josip Šefer iz Alibunara, ker je silno razsipno živel po raznih zabaviščih in barih in kar razmetaval 1000dinarske bankovce. Videli so pri njemu tudi večji sveženj bankovcev po 100 dolarjev. Policija je izvršila pri zapravljenju preiskavo in uspeh je bil nenavaden. Odkrili so, da so vsi dolarski bankovci zelo dobro ponarejeni in da jih je Šefer že precej spravil v promet. Bil je takoj aretiran, toda dosedaj je trdovratno molčal ter ni hotel izdati, kako je prišel do teh bankovcev.

Gobavost v Vojvodini. V novosadsko bolnico so dopremili 17 letnega pastirja Pusarja, ki je bolehal že več let, a so zdravniki šele sedaj opazili, da je gobav. Ta strašna bolezen se je sedaj v Vojvodini prvič po preteku 100 let zopet pojavila.

Kdor zida novo hišo ali staro popravlja, ima ugodno priliko nakupiti po nizki ceni žlebove, vratica za dimnike, cela okna, vrata itd. v vojaški baraki v Mariboru, Samostanska ulica. 17 2-1

Stanovanjski spor ali sporazum.

III.

Hišnim gospodarjem.

Treba se je sprijazniti s pokoro za v preteklosti storjene grehe. Večina po vojni v Maribor se naselivših Slovencev je prepričana, da mariborski Nemci ne čajo nič zidati zgolj iz narodne mrznje do Slovencev. To prepričanje moramo zelo korigirati. Naši Nemci tudi takrat niso bili posebno dovetni za zidanje, ko so bili še prepričani, da je Maribor vsenemški most do Adrije in ko so bili oni absolutni gospodarji mesta. Če bi kdo ugovarjal in se skliceval na lepo zidani novi del mesta, s tem le potrjuje našo sodbo. Kajti Badl, Reiser in še par drugih podjetnih mož, katerim se ima Maribor zahvaliti, da se je vsaj tako razvil, kakor se je, to so bili možje širših svetovnih nazorov in obdarovani tudi z zdravim obzorjem v korist gospodarskega razvoja mesta. Ali oni redki Slovenci, ki so že takrat živeli v Mariboru, še niso pozabili, koliko težko in naravnost sovražnosti v vrstah drugih Nemcev so prestali ti podjetni možje, predno se jim pe srečilo izvršiti vsaj en del svojih gradbenih načrtov. O Badlu na primer je znano, da bi bil zidal še 30 novih vil, če bi se ne bili

protivili takratni mestni očetje, ki za tako, v tedanjem času velikopotezno podjetje niti niso hoteli na račun občine privoščiti enega odvodnega kanala. Drugi znani nemški podjetnik, ki je zgradil v Marijini in Sodnijski ulici takozvani odvetniški hiši, se je moral zateči za pomoč k slovenskim denarnim zavodom, ker so ga nemški z mestno hranilnico vred bojkotirali.

Marsikdo se bo začudeno vprašal, zakaj že takrat tako nasprotje proti gradbeni podjetnosti. Pravi odgovor je tudi le starejšim v Mariboru Slovincem dobro znan (sicer je še bolj znan tudi Nemcem, tudi oni ga danes ne priznajo). Vidite, ta stvar ima dva vzroka. Prvi vzrok je, da je bil za predvojne Mariborčane glavni ideal — vinograd in vinska klet. Vzorno obdelan vinograd in prostorna vinska klet, za katerih zgradbo se je žrtvovalo več pozornosti, kakor za stanovanja, to je bil viden znak pravega mariborskega »purgerja«. Kdor se na ta častni znak ni mogel opirati, ta niti ni imel prave, hoditi po trotoarju, ko je po njem ponosno marširal srečni lastnik vinograda blizu mesta ter velike vinske kleti v mestu. Težko, če se more s takimi kletmi, kakor Maribor, ponašati še kako drugo mesto v celi Jugoslaviji.

Drugi vzrok je tičal v bojazni, v egoizmu, da bi z gradbo modernih stanovanj bolj od sredine mesta venkaj preveč zgubile na vrednosti in ugledu stare meščanske hiše v starem delu mesta in da ne bi s hišami med zgubila vrednost tudi najemniška stanovanja. Na dobre najemnike iz uradniških krogov so gospodarji vedno reflektirali. Za delavce so morale biti dobre pordrtije z nezdravimi brlogi, katere bi mesto moralo že davno porušiti, ker je brez dvoma, da se tu nahajajo gnezdišča za tuberkulozo, ki se je v tem, sicer zdravem mestu v zadnji dobi tako razširila, da danes že ne priznava več tudi ne palačam.

Že takratnim Mariborčanom ni bil več dovolj modern Dunaj, ampak vzor jim je bil Berlin. Toda samo, kar se tiče nacionalne politike. Vzorna nemška socialno-gospodarska politika zlasti glede preskrbe modernih vrtnih delavskih domov, ta jim ni dišala. Že tudi obstoječa velika industrijska podjetja so nakupovala na tucate starih hiš, a vsa ta bogata podjetja niso bila socialno toliko moderna in niti ne iz egoističnih praktičnih razlogov v svojem interesu (za ohranitev zdravega, stalnega delavstva) toliko uvidena, da bi bila skupaj zgradila saj eno nekoliko moderno delavsko stanovansko hišo. Za kaj takega ni bilo v Mariboru nikoli denarja tudi takrat ne, ko ga je bilo za preplačevanje slovenske posesti, za vinograde in stare hiše več kot dovolj.

Zdaj seveda se gospodje izgovarjajo na vojno in na vse druge posledice, kakor so jih oni pričakovali. Pa tudi ta izgovor ne drži. Tudi vojno so hoteli Mariborčani imeti — seveda za vse druge namene. Baš tudi zato, kakor bomo videli, je morala priti pokora v obliki današnjih res težkih križev z najemniškim vprašanjem.

Dr. Oetker-jev pecivni prašek

dobi se povsod ali pa v tovarni

Jos. Reich v Mariboru.

Svetla glava

Iz Maribora.

Inteligenca pri vojaki. Vojaki-dijaki, to je toliko kot poprej letoletni prostovoljci, ki odslužijo tu v Mariboru svoj rok in so aspiranti za rezervne oficirje tehnične trupe, so dobili povelje, da ne smejo zahajati ne v Veliko kavarno in ne v Grajsko klet. To povelje izvira iz silno »demokracičnega« namena ali celo načela, da vojak-dijak-vojak-inteligent in aspirant za rezervnega oficirja ne sme hoditi v lokale, kjer so navadno tudi aktivni oficirji. Prej je bilo tako, da je moral oficirski aspirant ravna tja zahajati, kjer so tudi oficirji, danes je pa to drugače in po logičnih sklepih to ni degradacija za našo mlado inteligenco, ampak za častništvo, katere pa inteligentni oficirji seveda ne zaslužijo in katere se poveljedajajoči ne zavedajo.

Demokrat dr. Pipuš proti velikemu županu. Kakor se nam iz dežele poroča, vzbuja tam zunaj večjo pozornost kakor v Mariboru dr. Pipušovo kljubovanje proti ministrski uredbi o podaljšanju stanovanjskega zakona. Tam zunaj so tudi bolj kot mi v mestu pogruntali, zakaj g. dr. Pipuš v zadnjem času toliko piše v »Marburgercu« o stanovanjskem zakonu. Mislijo namreč, da učeni mož hoče s svojimi zvitiimi paragrafi pokriti svoj namen, kako bi svojim strankam še bolj povišal najemnino, kakor nekateri drugi gospodarji. Čudno se jim tudi zdi, da dr. Pipuš kot pripadnik stranke sedanjega vladnega režima piše v nemškem dnevniku o ministrski uredbi tak hud poper, češ, »sicer se kakšnemu ministru katerega dne zljubi, da pusti poljubno število državljanov zaklati, njihovo premoženje pa porazdeliti med socialno in gospodarsko slabейše državljane.« Taka kritika na naslov režima je res hud poper in tem hujši, ker ga na režim trosi tako vnet pripadnik režima, kakor je g. dr. Pipuš. Skoro za glavo dr. Pipuša pa se tam zunaj boje, ko so v nedeljski številki »Marburgerce« brali, kako nesmiseljeno je ta gospod zmrcvaril svojega političnega prijatelja, velikega župana dr. Pirkmajerja. Kakor znano, je veliki župan hišnim gospodarjem zelo hudo stopil na prste s svojim fermanom, s katerim grozi s paragrafi in ostro kaznijo, ako bi se gospodarji upirali priznati ministrsko

uredbo o podaljšanju stanovanjskega zakona. Dr. Pipuš je hitel v »Marburgercu« protestirati, da se veliki župan le sploh upa kaj takega razglasiti kot uradno objavo, katere on, dr. Pipuš, ne pripozna ter sploh dvomi, če je bila od g. velikega župana resno mišljena. Pravi, da takega zakona sploh ni, ki bi državljane primoral spoštovati ministrske uredbe. Radi tega že drugega javnega upora in zapelejanja javnosti k uporabi proti oblastvenim odredbam se zdaj kakor rečeno tam zunaj zelo boje za dr. Pipušovo tako brihtno glavo. Upamo, da ne bo tako hudo. Dr. Pipuš je med tem z mirno vestjo povišal svojim strankam najemnino in ker ne reflektuje za svoje izvedeniške članke še na poseben honorar, mislimo, da kmalu ne bo več moril skrbti svojih ljubljencev na deželi. G. veliki župan pa mu je v zahvalo, da se je od dr. Pipuša naučil paragrafe zavijati, med tem tudi že odpustil.

Izraba socialne organizacije v volilnem boju. Gospod polkovnik v. p. Aljančič želi biti poslanec za penzioniste in invalide. Že v interesu obeh teh socialnih skupin mu te želje ne bomo grenili. Tudi nimamo nič proti temu, ako upa gospod kandidat svoj cilj doseči skupaj z radikalom dr. Ravnikom. Le mislimo si, da bi bil g. Aljančič svoj cilj bolje dosegel, ako bi si bil izbral za tovarišijo na pot v Beograd primernejšega tovariša ne toliko za svojo sebo, kakor za interese njegovih volilcev. Pa kakor rečeno, je to njegova stvar in njegovih volilcev. Toda kar se nam pri tej kandidaturi ne dopade in proti čemur bi v slučaju resničnosti odločno nastopili, je po mestu razširjena govorica, da hoče gosp. Aljančič v ta namen izrabiti društvo stanovanjskih najemnikov. Smatramo to društvo kot javno socialno organizacijo, namenjeno vsem najemnikom brez razlike političnega prepričanja in še celo brez razlike narodnosti. Kolikor nam je znano, je v tej organizaciji več članov, ki ne spadajo v kategorijo ne vpokojencev ne invalidov. Člani iz teh kategorij sicer lahko volijo gosp. Aljančiča ali pa še koga drugega, vendar ne kot člani te organizacije, ampak kot volilci vpokojenci in invalidi. Tozadevni govorici ne bi pripisovali nobene resnosti, da nismo že preje, ko se g. Aljančiču najbrže še sanjalo ni, da bo doživel čast volilnega kandidata za te volitve, dobivali pritožbe, da g. Aljančič kot predsednik organizacije najemnikov zapostavlja interese članov, ki niso državni nastavljeni in vpokojenci. Upamo, da so te pritožbe neutemeljene in da se tudi izraba društva stanovanjskih najemnikov za volilni boj brez vednosti in proti volji g. Aljančiča kot predsednika društva od kake druge strani propagira za volilno agitacijo.

Ljudsko gibanje v Mariboru v letu 1924. V preteklem letu je bilo v Mariboru rojenih 922 otrok in sicer 484 moškega, 438 ženskega spola; umrlo je 695 oseb (372 moškega, 323 ženskega spola), porok je bilo pa 348. V posameznih župnijah je bila razmerje sledeče: Mestna župnija stolne cerkve: rojenih 185 otrok (89 moškega 96 ženskega spola); 134 mrličev (65 moškega, 69 ženskega spola) in 85 porok. V župniji francišanske cerkve je bilo rojenih 235 otrok (122 moškega, 113 ženskega spola); umrlo jih je 123 (74 moških in 58 ženskih oseb), porok je bilo pa 145. V župniji magdalenske cerkve je bilo rojenih 502 otroka (od teh je bilo 273 moškega, 229 pa ženskega spola); umrlo je 429 oseb (233 moškega, 216 pa ženskega spola); porok je bilo 118. — Značilno je, da v vilah, kjer stanujejo starejši in premožnejši ljudje ni bilo ni rojstva ne porok in tudi mrličev je bilo malo. Sploh je bilo pa letos 227 več rojenih, kakor mrličev, pa tudi ta povišek je za Maribor neznačen. Vzrok temu je še vedno trajajoča stanovanjska beda, vsled katere se je sklenilo tudi primeroma porok. Kakor hitro bo prenehala stanovanjska beda, se bodo rojstva in poroke gotovo tudi pomnožile.

Glasbena Matica. Danes je prispel iz Zagreba k koncertnim vajam za »Mrtvaškega ženina« g. P. Kolb. Mariborskemu občinstvu je njegov glas še od »Pepelnice noči« v najlepšem spominu. Pri »Mrtvaškem ženinu« je njegova uloga največja. Predprodaja vstopnic od danes naprej pri Zl. Brišnik in M. Höfer. Cene na lepakihi. Dijaštvo ima popust le pri generalni vaji dne 13. t. m., ob 16. uri v Götzovi dvorani. Razven dijaštva nima k generalni vaji nihče drugi pristopa. Povpraševanje po vstopnicah je velikansko in bo dvorana najbrž že do nedelje popolnoma razprodana.

Orlovski odsek v Mariboru začelja zopet z redno telovadbo v četrtek, dne 8. t. m. Telovadba se bo vršila redno kakor prej v torkih, četrtek in sobotah ob 8. do pol 10. ure v gimnazijski telovadnici. Pozivljajo se vsi bratje, da se je zopet redno in točno udeležujejo. Bog živi!

Odbor orlovskega odseka Maribor sporoča tem potom vsem svojim članom, da se vršijo fantovski sestanki vsako sredo ob pol 8. uri zvečer. Udeležba za vse člane obvezna, starešine uljudno vabljeni. Bog živi! Za odbor: Maležič, t. č. predsednik.

Narodno gledališče. Danes, dne 7. januarja: »Peterčkov poslednje sanje«, Ab. D (kuponi). Zadnjič v sezoni. — Četrtek, dne 8. januarja: »Ono« (kuponi). Samo enkrat v sezoni. — Petek, dne 9. januarja: Zaprt. — Sobota, dne 10. januarja: »Pri treh mladenkah«, Ab. D (kuponi). — Nedelja, dne 11. januarja: »Trubadur«, Ab. C (kuponi).

Zahvala. Včeraj se je vršil v Mariboru pogreb umrle soproge poštnega poduradnika Požeka. Pogreba so se udeležili v zelo velikem številu poštni uradniki, uslužbenci in meščani iz Aleksandrove ceste in Krčevine. G. Požek se vsem, ki so spremili njegovo soprogo na zadnji poti, pristržno zahvaljuje.

Zgodaj je začel. Pod tem naslovom smo v eni zadnjih števil »Straže« poročali o mlademu tatiču, ki obiskuje razne zabave, ter kraje denar pri blagajni. Pomotoma smo poročali, da se tatič imenuje Munda. Sedaj se je ugotovilo, da je v »Straži« imenovani Munda početje mladega tata sam opazil ter opozoril na njega dru-

ge, ki so tatiča spravili v roke policije. Ime mladega dolgoprstneža nam še ni znano.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

6. Radgonske ali vzhodne Slovenske gorice.

S prvim imenom se zaznamujejo pravzaprav le one gorice od Radgone naprej; Šuman n. pr. računa prvi del še k Srednjim Slovenskim goricam, kar pa je v zemljepisnem oziru nepravilno. Oziral se je bržčas na to, da je začetek še precej visok in se znižuje do Lešen, ko se potem od Plitvičkega vrha svet zopet vzdiguje. Nam se zdi pravilnejše, da že od izvira Ščavnice naprej začnemo z vzhodnimi Slovenskimi goricami.

Prvi del se — kakor smo rekli — odcepi od Velke precej visoko. Stumberg (Stubenberg, od imena lastnikov cmureškega gradu) je začetek, potem gre greben v malo zakrivljenem obodu čez Lokavec (402 m, najvišji vrh v vzhodnih Slovenskih goricah). Južno pritiska Ščavnica, od severa pa Apačko polje, tako da se gričevje čisto vozi, pa tudi zniža, ko gre čez Malo deželo (Šuman, Jauchendorferwald?) in Nasovo, kjer pade pri gradiču Steinhof na 265 m. Apačko polje se obrne na severovzhod, Ščavnica pa na jugovzhod, s tem dobi tudi gričevje prostora za razvitek, ki se izraža tudi v zvišanju posameznih vrhov. Od Plitvičkega vrha se vije greben do Polic proti severovzhodu (329 m), nato se obrne proti jugovzhodu čez Črešnjavec, Zbigovce, Ptujsko cesto (305 m), Melajnski vrh (303 m), Kapelo (309 m), potem se razdeli v Rački vrh, ki konča z Zasadom, Rožički vrh (285 m) in Kocjan (284 m), če zadnjih dveh ne prištevamo boljše k južnim stranskim vrhovom.

Od Police naprej se razvijajo stranski razrastki in sicer na severno stran Hercogovščak, 309 m, ki konča z radgonskim grajskim hribom, Fahrenbühel (286 m) in drugi kratki vrhovi, n. pr. Radenski vrh. Sicer je glavni greben zopet precej ob robu murske ravnine.

Zato pa je več prostora na jug, kjer najdemo celo vrsto soravnih razrastkov, ki končujejo v Ščavniški dolini: Tako Anžev vrh (285 m), Lastomerski vrh (226 m), Zbigovski vrh, Ivanjševski vrh (309 m, ob Ščavnici 209 m), Stavenski vrh (283 m), Veliki in Mali Janžev vrh ali Janjšperg, zadnji visok 280 m, Mali Radenski vrh (280 m), Očeslavski vrh in konečno že imenovani Kocjan in Rožički vrh, 285 m.

Ljudstvo samo se ne prišteva več k Slovenjgoričanom, ampak zanj so Slovenske gorice šele na drugi strani Ščavnice. Iz tega seveda še ne smemo sklepati, da bi Radgonske gorice, za katere rabijo pisatelji navadno tudi izraz »vzhodne Slovenske gorice«, ne pripadale v okvir Slovenskih gor.

B. Ravnine in doline.

Ravnine so pri Slovenskih goricah samo le predloge ali meje in se prištevajo k Slovenskim goricam le, če vzamemo Muro kot severno in severovzhodno mejo cellega ozemlja, ki pripada v naš okvir.

Apačka kotlina med vzhodnimi Slovenskimi goricami in Muro pripada k Murskem polju, katero se razprostira od Lipniškega polja dalje. Ona meri okoli 35,5 km² in sega od Cmureka do Radgone. Nad morjem je 212 do 218 m visoka.

Od Radgone doli je precej ozka ravnica ob vnožju Radgonskih gor, okoli 12 km², ki preide potem v Vržejsko ali spodnje Mursko polje v površini 200 do 172 m visoko in 87 km² obsežno. To se navadno ne prišteva k Slovenskim goricam.

Ob spodnjem toku Drave, kolikor meji ta na Slovenske gorice, je na Štajerskem primeroma 55 km² ravnice od Ormoža do štajersko-ogrske meje.

Spodnje Ptujsko polje med Dravo in Pesnico obče ne pride tukaj v poštev, ker Pesnica teče vedno ob robu Slovenskih gor in so ravnice na desnem bregu Pesnice neznatne, največja od Lormanja do Spodnje Senarske.

Doline v Slovenskih goricah so večinoma globoko zarežane v gričevje kar od začetka, tako da razloček med tlami in grebenom 100 in več ni nobena posebnost. Ozkih sotesk navadno ne najdemo, ampak večina naplavljenih sicer ne obširne pa rodovitne ravnice. Ob deževju so večkrat preplavljene in zato večinoma močvirnatih tal.

V prvi vrsti je omeniti Pesniška dolina, največja v Slovenskih goricah, a precejšnji del pripada tudi Kozjakovem ozemlju, ker v celem toku do spodnjega ptujkega polja deli Slovenske gorice od Kozjaka. Razprostira se ob južnozpadnem robu našega gričevja; v gornjem delu je ozka, razširi se med Sv. Lenartom in Sv. Andražem pozneje pa preide v spodnje Ptujsko polje. Večinoma naplavljen zemlja ima izvrstne travnike in rodovitna polja, zadnja v manjšem obsegu in je predvsem izpostavljena vsakoletnemu preplavljenju, ker je potokova struga le v zgornjem in spodnjem delu uravnana, ko pa mnogi ovinki v srednji Pesniški dolini ovirajo hitri odtok vode, ki preplavi celo ravnino in posebno v jeseni napravi velikansko škodo z blatenjem ali tudi z odplavljanjem otave.

Večje postranske doline so ob Cirknici, ob Jarenskem in Vučjem dolu. Sv. Jurjevski dol, Porčičko polje ob Velki med Sv. Lenartom in Sv. Trojico, spodnja

Drvanjska dolina, ki se združuje pri Spodnjih Vrjanah s Pesniško dolino.

Ščavniška dolina je največja za Pesniško. Večjo širino kaže šele, ko se obrne na jugovzhod, kmalu pod Sv. Jurjem preide v Spodnje Mursko polje. Dolinice njenih pritokov so neznatne, omeniti je k večjemu dolinico ob Negovskem potoku.

Dolina Gornje Pesnice, ki loči Slovenske gorice od Kozjaka-Remšnika, zapadno od Pesniškega brega je neznatna, malo bolje se razširi pri svojem iztoku v Sankovo, a ta se tesno drži Brd. Dolina ob Sulmi pa ima večkrat značaj soteske.

Omeniti še moramo večjo dolinico ob Savskem potoku, ki se združuje pri Ormožu z Dravskim poljem. Vse druge dolinice ali »grabe« so neznatne.

c) Vodovje.

1. Tekoče vode.

Nikjer ni tako izrazita sovrstnost vodovja, kakor ravno v Slovenskih goricah. Ta sovrstnost ali paralelizem ima svoj izvir v nagnjenosti hribovja proti vzhodu, oziroma jugovzhodu. Glavni reki štajerski, Mura in Drava, se dotikata vznožja Slovenskih gor, zadnja teče delj časa precej blizu našega ozemlja. Mura od Ernovža do Radgone, Drava od Maribora tečeta na vzhod, potem se obrneta obe soravno na jugozapad, prva do tam, kjer štajersko zapusti in teče potem zopet bolj vzhodno, druga do pod Ptujem tudi do štajersko ogrske meje; šele na Ogrskem se v vzhodnem toku vedno bolj bližata, dokler se ne zedinita pri Legradu.

(Dalje sledi.)

Bivši orožnik išče primerne službe kot občinski tajnik, paznik ali slično. Zmožen voditi tamburaški zbor. Naslov v upravi lista (znamko). 803 3—1

Reven jurist išče primerne službe v kateremkoli kraju Slovenije ali Hrvatske. Poizve se pri upravi lista. 19

Posojilo želite oddati? Javite naslov »Posredovalcu«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23, ki ga oddaja interesentom.

KUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter. Maribor

Dravska ulica 15.

Izmenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vilitino.

Vila z avtomobilom zastoni

Elegantno opravljena vila s pohištvo, zavesami, preprogami in z električno razsvetljavo opremljena, osem sob s postranskimi prostori, neobremenjena, s približno 1000 m² vrta, garažo, novim avtom s 4 sedeži, model 1924 in 1000 l bencina, na novo zidana v kraju dobitelja in še 40.000 drugih dragocenih dobičkov v ceni primeroma za

60.000 dolarjev

se razpisujejo in bodo razdeljeni med osebe, ki naše mnogoizkušene in razpečavne preparate dalje priporočajo in po svojem priporočilu vsaj pet novih naročnikov pridobi. Vsak dobi en dobiček. Obvezujemo se, da se vsi razpisani dobički razdelijo. Natančne pregledne dobite, ako vpošljete 7 din. za stroške, od tveške 777 4—1

Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrie m. b. H., Wien XIII 2, Wissgrillgasse 5.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1—I. 107

Živčno slabost

bledico, malokrvnost, opešanje telesnih moči odstrani hitro mnogoizkušeni Neokratosin. Cena zavitku 60 D predplače in 15 D za pošiljske stroške po:

Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrien, Wien, XIII 2, Wissgrillgasse 5.

SALAMA

prvovrstna
novo blago
povsem zrelo

se dobi povsod.

Prva hrvatska tvornica salame,
preka enega mesa in masti

M. Gavrilović & sin. d. d.
Petrinja.

Generalno zastopstvo za
Slovenijo:

R. BUNC in drug
Ljubljana—Celje—Maribor.

*Osram-Nitra
opal*

Za dobro delo mora
biti dobra
ne bliščeča luč.

Osram-Nitra-žarnice-opal
ne jemljejo pogled.

*Z Osram-žarnicami
k boljši svetlobi.*

Denar naložite

naiboljšo

pri

naivarnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Tel. on interurb.: Podna. 2.

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Stojke za odre in prage, stojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sođe, mostove, pločeno, kol sa itd. Vijačni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago!

Zadružna gospodarska banka d. d.,

podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v teku računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.